

สรุปการเสวนา

เรื่อง “พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558

ผลกระทบต่อการใช้สิทธิของแรงงานตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518”

จัดโดย

สมาพันธ์แรงงานอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ร่วมกับ INDUSTRIALL GLOBAL UNION

วันศุกร์ที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2559 เวลา 10.00-16.00 น.

ณ ศูนย์ฝึกอบรมเพื่อคนทำงาน ต.บางเกลือ อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา

เมื่อวันศุกร์ที่ 25 มีนาคม 2559 เวลา 10.00-16.00 น. ณ ศูนย์ฝึกอบรมเพื่อคนทำงาน ต.บางเกลือ อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา สมาพันธ์แรงงานอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (CILT) ร่วมกับ INDUSTRIALL GLOBAL UNION ได้จัดเสวนาเรื่อง“พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 ผลกระทบต่อการใช้สิทธิของแรงงานตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518” สามารถสรุปสาระสำคัญได้ 3 ประเด็น คือ

- (1) กล่าวเปิดและรายงานวัตถุประสงค์การจัดเสวนา
  - (2) เสวนาเรื่อง “พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 ผลกระทบต่อการใช้สิทธิของแรงงานตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518”
  - (3) สรุปการเสวนา
- มีรายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

(1) กล่าวเปิดและรายงานวัตถุประสงค์การจัดเสวนา

นายชาติ ลอยสูง รองประธานคณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย (คสรท.) กล่าวเปิดและรายงานวัตถุประสงค์การจัดเสวนา ดังนี้

นับตั้งแต่วันที่ 13 สิงหาคม 2558 ที่ผ่านมามีการบังคับใช้ พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 อย่างเป็นทางการ ซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้เป็นไปเพื่อให้การชุมนุมสาธารณะเกิดความเรียบร้อย ไม่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยของประชาชน รวมทั้งไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น

ภายหลังจากการบังคับใช้มาจนปัจจุบัน กลับพบปัญหาสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมของแรงงานที่เป็นไปตามที่ พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ได้กำหนดไว้แล้ว ทั้งการประชุมใหญ่ขององค์กรแรงงานทั้งระดับสหภาพแรงงานและสหพันธ์แรงงาน , การชุมนุมที่เป็นผลมาจากการพิพาทแรงงานทั้งในระดับสหภาพแรงงานระดับจังหวัดและระดับชาติ ทั้งเพื่อติดตามผลการเจรจาตลอดจนการเรียกร้องให้ผู้กำหนดนโยบายที่มีอำนาจลงมาแก้ไขปัญหา เช่น การใช้สิทธิตามมาตรา 35 ในกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ที่เรียกร้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานใช้อำนาจในการจัดการปัญหาพิพาทแรงงานให้ยุติลงโดยพลัน เป็นต้น

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวกลับพบว่าได้เปิดช่องให้มีการตีความกฎหมายการชุมนุมสาธารณะอย่างกว้างขวาง ซึ่งรวมถึงการใช้สิทธิการชุมนุมที่เป็นไปตามที่ พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ได้กำหนดไว้ด้วย เช่นเดียวกัน และนำมาซึ่งการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบของกลุ่มแรงงานตามที่กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ได้บัญญัติไว้ โดยเฉพาะในมาตรา 99 (4) ที่ได้ระบุเรื่องการให้สิทธิสหภาพแรงงานและลูกจ้างชุมนุมกันได้โดยตรง อีกทั้งในมาตรา 3 ของพ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 ก็ได้ระบุไว้ว่า พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่การชุมนุม

สาธารณชนในกรณีใดบ้าง ซึ่งในวงเล็บ (5) ได้ยกเว้นการชุมนุมหรือการประชุมตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งถ้าตีความที่เป็นคุณจะเห็นได้ว่า การชุมนุมของแรงงานตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ก็ควรย่อมได้รับการยกเว้น อย่างไรก็ตามกลายเป็นตรงกันข้าม ดังที่พบในกรณีของสหภาพแรงงานชั้นโคโกเซ ประเทศไทยที่มาชุมนุมที่กระทรวงแรงงานเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2559 และถูกกระทรวงแรงงานอ้างเรื่องการไม่ให้ชุมนุมเพราะผิด พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 ทั้งๆที่เป็นการใช้สิทธิตามที่กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ระบุไว้ว่ามาตรา 35 จนนำมาสู่การควบคุมตัวผู้จัดการชุมนุมชั่วคราว

หรือในกรณีการชี้แจงข้อเรียกร้องภายหลังการเจรจาระหว่างสหภาพแรงงานกับสถานประกอบการของสหภาพแรงงานผลิตภัณฑ์ยานยนต์ไทย ที่ จ.สมุทรสาคร แต่กลับต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ทราบก่อนการชี้แจง เป็นต้น เนื่องจากในกฎหมายการชุมนุมสาธารณะ ได้ระบุชัดเจนว่า ถ้าผู้จัดการชุมนุมไม่แจ้งการชุมนุมต่อเจ้าหน้าที่รัฐให้มีโทษทางอาญา คือ จำคุก 6 เดือน ปรับไม่เกิน 1 หมื่นบาท เป็นต้น

เหล่านี้ได้สร้างความสับสนต่อกลุ่มแรงงานเป็นอย่างมาก ถึงความร้ายแรงของกฎหมายการชุมนุมสาธารณะที่ส่งผลต่อการใช้สิทธิตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์อย่างอิหลักอิเหลื่อ ว่าต้องปฏิบัติอย่างไรที่เป็นบรรทัดฐานหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

สมาพันธ์แรงงานอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือ CILT เกิดการรวมตัวของ 3 องค์กรแรงงานในประเทศไทย ได้แก่ สมาพันธ์เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเลคทรอนิกส์ ยานยนต์และโลหะแห่งประเทศไทย (TEAM) สหพันธ์แรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ การตัดเย็บเสื้อผ้า และผลิตภัณฑ์หนังแห่งประเทศไทย (TWFT) สหพันธ์แรงงานนานาชาติกิจการเคมีภัณฑ์, พลังงาน, เหมืองแร่, แรงงานทั่วไปในประเทศไทย (THAICEM) เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2556 มีเป้าหมายสำคัญเพื่อต้องการให้คนงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย มีอำนาจการต่อรองที่เข้มแข็ง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีคุณภาพชีวิต ที่ดี มีความมั่นคงในการทำงาน มีสวัสดิการแรงงานและสวัสดิการสังคมที่ดี และมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

ทั้งนี้ภารกิจหลักอันสำคัญประการหนึ่งของ CILT คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวของคนงานและการจัดตั้งสหภาพแรงงาน รวมถึงในเรื่องของการรณรงค์เพื่อเพิ่มจำนวนสมาชิกสหภาพแรงงานให้มากขึ้นอันจะนำไปสู่การเข้าถึงสิทธิแรงงานตามที่กฎหมายแรงงานฉบับต่างๆได้กำหนดไว้

แต่ผลที่เกิดขึ้นจากการประกาศใช้ พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิของแรงงานตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 หลายประการ อีกทั้งยังมีความไม่ชัดเจนในระดับผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งก็คือ ตำรวจภูธรในพื้นที่ว่าต้องปฏิบัติอย่างไรในกรณีดังกล่าวนี้ รวมถึงสำนักแรงงานสัมพันธ์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน ก็ยังไม่มีกรอบแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในเรื่องนี้ถึงความทับซ้อนระหว่างการใช้สิทธิตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 กับ พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 ว่าต้องดำเนินการอย่างไร ในกรณีใดบ้าง

จากที่กล่าวมาทั้งหมด CILT จึงเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดให้มีเวทีเสวนาเรื่อง “พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 ผลกระทบต่อการใช้สิทธิของแรงงานตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518” ขึ้นมา ในวันศุกร์ที่ 25-26 มีนาคม 2559 ณ ศูนย์ฝึกอบรมเพื่อคนทำงาน ต.บางเกลือ อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยชัดแจ้งรวมถึงแนวปฏิบัติที่ชัดเจนต่อการใช้สิทธิของแรงงานตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์

โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเสวนาได้เข้าใจหลักการ เจตนารมณ์ แนวปฏิบัติ ข้อจำกัด และผลกระทบของพ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ ต่อความคืบหน้าของการใช้สิทธิของแรงงาน ตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 (2) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเสวนาได้เข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติให้ถูกต้องตามพ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 เมื่อต้องใช้สิทธิการชุมนุมเพื่อการรวมตัวและเจรจาต่อรองต่างๆ

โดยคาดหวังว่าจะได้รับผลดังนี้ (1) ผู้เข้าร่วมเข้าใจหลักการและที่มาตลอดจนเจตนารมณ์การบังคับใช้ พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 (2) ผู้เข้าร่วมสามารถดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดได้อย่างถูกต้อง เมื่อต้องใช้สิทธิการชุมนุมตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 (3) ผู้เข้าร่วมสามารถนำประสบการณ์จากเวที แลกเปลี่ยนไปประยุกต์ใช้ในการทำงานของตนเองในระดับปฏิบัติการ

(2) เสวนาเรื่อง “พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 ผลกระทบต่อการใช้สิทธิของแรงงานตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518”

โดยมีวิทยากรหลักนำเสนอสอง 2 คน ได้แก่ พันตำรวจเอก ดร.ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ ผู้กำกับการฝ่าย อำนวยการ สถาบันฝึกอบรมระหว่างประเทศว่าด้วยการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย (International Law Enforcement Academy-ILEA) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กับ ว่าที่ร้อยตรีกิตติวัฒน์ ยิ้มย่อง นิติกรชำนาญการ สำนักแรงงานสัมพันธ์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

ร่วมแลกเปลี่ยนเพิ่มเติม โดยพันตำรวจโทปรีชา เรืองศรี สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีตำรวจภูธรบางปะกง

ผู้ตั้งคำถามเพื่อให้วิทยากรตอบและร่วมแสดงความคิดเห็น ประกอบด้วย

(1) นายความพรนารายณ์ ทูยยะคาย หัวหน้าคณะทำงานฝ่ายกฎหมาย

คณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย

(2) นายวิสุทธิ เรืองฤทธิ์

อดีตประธานสหพันธ์แรงงานยานยนต์แห่งประเทศไทย

(3) นายลาเร่ อยู่เป็นสุข

ประธานสหพันธ์แรงงานยานยนต์แห่งประเทศไทย

(4) นายเสมา สีบตระกูล

นักจัดตั้งประธานสหพันธ์แรงงานยานยนต์แห่งประเทศไทย

(5) นายไพฑูรย์ บางหลง

ประธานกลุ่มสหภาพแรงงานภาคตะวันออก

(6) นายเฉลย สุขหิรันต์

เลขาธิการสหพันธ์แรงงานเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์แห่งประเทศไทย

(7) นางสาวเรืองรุ่ง วิเชียรพงษ์ ประธานสหภาพแรงงาน เอส เอส แอล (ประเทศไทย)

(8) นายสุทัศน์ เอี่ยมแสง

ประธานสหภาพแรงงานไทยเรย์ออน

(9) นายอมรเดช ศรีเมือง

ประธานสหภาพแรงงานชั้นโคโกเซ ประเทศไทย

ดำเนินรายการโดย นายชาติ ลอยสูง รองประธานคณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย

พันตำรวจเอก ดร.ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ

จุดเริ่มต้นของการมีกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมาในประเทศไทย ในฐานะที่เป็นคนยกร่างกฎหมายคนหนึ่งขึ้นมา ยืนยันว่า ไม่ได้คิดถึงเรื่องการจำกัดสิทธิเสรีภาพของแรงงานแต่อย่างใด แต่มองในเรื่องการจัดระเบียบการชุมนุมเป็นสำคัญมากกว่า

ในฐานะที่ผมเองก็ทำวิทยานิพนธ์สมัยศึกษาชั้นปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่องการจัดตั้งสหภาพแรงงานในระบบราชการ และเสนอเป็นต้นแบบกฎหมายขึ้นมา ซึ่งเห็นว่าข้าราชการไทยควรมีกฎหมายคุ้มครองในการ

รวมตัว และในที่สุดกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเมื่อปี 2540 ก็ได้นำเรื่องการจัดตั้งสหภาพแรงงานในภาคราชการไปบรรจุในรัฐธรรมนูญดังกล่าว และรวมถึงมีการยกร่างพระราชกฤษฎีกาประกอบเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน

ดังนั้นผมจึงเข้าใจดีเรื่องการรวมตัวและเจรจาต่อรองเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการ นี่เป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน

ถ้าย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์ของการยกร่างพ.ร.บ.ชุมนุมสาธารณะ จะเห็นว่าเกิดขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ.2498 แล้ว แต่เป็นไปเพื่อการจัดระเบียบไม่ใช่จำกัดสิทธิแต่อย่างใด ต่อมามีความพยายามเสนอกฎอีกครั้งในปี 2543 ครั้งนี้เป็น การจำกัดสิทธิพอสมควร แต่ก็มีความแตกต่างกับฉบับปี 2549 ช่วงรัฐประหารที่มีการจำกัดสิทธิประชาชนอย่างมาก สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ช่วงนั้นจึงไม่รับรองกฎหมายฉบับนี้ให้ผ่าน โดยเสนอให้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง เป็นผู้พิจารณาแทน

ต่อมาในปี 2552 ช่วงนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ก็มีการเสนอกลับมาอีกครั้ง มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณาร่างกฎหมาย แต่ครั้งนี้ได้กำหนดให้ศาลเป็นคนสั่งว่าควรเลิกหรือไม่เลิกชุมนุม แต่เกิดเหตุการณ์ยุบสภา ก่อนกฎหมายจึงไม่ได้รับการพิจารณาต่อ

ปี 2551 ช่วงการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย มีการปิดล้อมอาคารรัฐสภา เพื่อไม่ให้ รัฐบาลแถลงนโยบายได้ในวันที่ 7 ตุลาคม ตำรวจจึงได้ระดมยิงแก๊สน้ำตาสลายการชุมนุม และต่อมาก็บอกว่าการกระทำของตำรวจเป็นสิ่งที่ไม่ดี เพราะมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่ใหญ่กว่าและให้ความคุ้มครองผู้ชุมนุมอยู่ ช่วงนั้นมี ตำรวจต้องออกจากราชการจำนวนไม่น้อยเพราะได้รับผลกระทบจากการดำเนินการดังกล่าว

ต่อมาในปี 2553 ก็มีการชุมนุมของ นปช. (แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ) ที่ช่วงนั้นมี การนำ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 และพระราชกำหนดการบริหารราชการใน สถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาใช้เพื่อควบคุมการชุมนุมแทน ซึ่งก็เห็นแล้วว่ามีความรุนแรงกว่ากฎหมายชุมนุม สาธารณะอย่างมาก

ต่อมาถึงยุครัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เข้ามาบริหารประเทศ ก็มองว่ากฎหมายนี้จะกระทบสิทธิคนมากไป จึง ไม่รับหลักการตั้งแต่เริ่มเปิดรัฐสภาในช่วงต้นเลย ทำให้กฎหมายจึงตกไปโดยอัตโนมัติ

ในปี 2556-2557 มีการชุมนุมใหญ่ของ กปปส. (คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข) ถนนถูกปิดกั้น ตำรวจถูกสั่งห้ามใช้กระสุนยางหรือ แก๊สน้ำตา แต่ผู้ชุมนุมกลับสามารถใช้ได้ นี่จึงเป็นปัญหาของตำรวจมากในการจัดการผู้ชุมนุมไม่ได้

ดังนั้นพอปี 2557 เกิดรัฐประหารอีกรอบ กฎหมายฉบับนี้ก็ถูกนำมาพิจารณาอีกรอบ มีการนำหลักกฎหมาย ของสหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ เยอรมัน มาพิจารณาร่วมด้วย ตอนเสนอกฎหมายจะให้ตำรวจเป็นคนบริหารทุกชั้นตอน ไม่อยากให้ศาลเข้ามายุ่งหรือเกี่ยวข้อง เพราะทำให้ศาลดูไม่ศักดิ์สิทธิ์ แต่สุดท้ายในกฎหมายก็ระบุว่าให้ศาลสั่งว่าจะ ระงับ ไม่ระงับการชุมนุมแทน

ช่วงนี้ไปพูดที่ไหนก็มีแต่เสียงคัดค้านไม่ให้มีพ.ร.บ.ชุมนุม แต่ถ้าไปใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน หรือ พ.ร.บ.รักษาความ มั่นคงภายในราชอาณาจักร ก็ยังยิ่งรุนแรงกว่าในการควบคุม

หลักการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือ การจัดระเบียบการชุมนุมใน 3 เรื่อง คือ เวลา สถานที่ และวิธีการ ชุมนุม เช่น การใช้ระดับเสียง หรือการปิดถนน ก็ต้องกระทำภายใต้ขอบเขตและไม่ลำบากต่อผู้อื่น เพื่ออำนวยความสะดวก ทั้งผู้ชุมนุมและคนไม่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เขามีชีวิตปกติ เพราะไม่ใช่แค่ผู้ชุมนุมจะแสดงสิทธิได้ แต่คนทั่วไปก็ต้อง

ไม่ได้รับผลกระทบจากการแสดงสิทธิเหล่านั้นด้วยเช่นกัน การชุมนุมจึงต้องคุ้มครองคนส่วนใหญ่ที่ไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมด้วยเช่นกัน

การจัดระเบียบเรื่องสถานที่ชุมนุม ก็จะต้องถึงประชาชนหรือคนทั่วไปที่ไม่เกี่ยวกับการชุมนุมแต่ต้องใช้สถานที่แห่งนั้น จะมีวิธีการจัดการอย่างไร หรือบางสถานที่ก็ต้องห้ามเข้าไปชุมนุมเลย มีการกำหนดพื้นที่หวงห้ามเด็ดขาด เช่น กรณีการชุมนุมที่รัฐสภาเมื่อปี 2551 มีการไปปิดกั้นไม่ให้รัฐบาลแถลงนโยบาย จึงต้องจำกัดไม่ให้ทำได้อีกต่อไปแล้ว ซึ่งการชุมนุมปิดกั้นสถานที่ราชการแบบนี้ มีประเทศไทยประเทศเดียวในโลกที่ทำ

กฎหมายนี้ถือเป็นการจัดระเบียบวิธีการแสดงออกในการแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะการพูดที่จะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการชุมนุม เพราะจะยั่วเข้าอารมณ์ รุกเร้าอารมณ์ นำไปสู่มีอบที่ควบคุมไม่ได้ ดังนั้นจึงเห็นว่าไม่แค่ชุมนุมแล้วจบ แต่ยังสามารถนำไปสู่การยั่วยุและใช้ความรุนแรง เช่น กรณีการกระทุ้งป้ายสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นี่ถือว่าผิดร้ายแรงมาก เป็นต้น

ต่อมาถ้าต้องชุมนุมสาธารณะต้องทำอย่างไร ก็จะมีแบบฟอร์มจำนวนมากกำหนดไว้ ก็แจ้งไปตามแบบฟอร์มนั้น หลังจากนั้นตำรวจก็จะสรุปออกมาว่าก็คน ใช้เส้นทางไหน อะไร อย่างไร สถานที่ใดจัดชุมนุมได้หรือไม่ เป็นการที่ผู้ชุมนุมแจ้งเพื่อทราบ ไม่ใช่ว่าจะอนุญาตหรือไม่อนุญาต ตำรวจแค่รับทราบเพียงเท่านั้น

มีการห้ามกีดขวางสถานที่ราชการ ห้ามปิดทางเข้าออกสถานที่ราชการ ซึ่งในต่างประเทศไม่มีใครทำแบบนี้ และแม้จะแจ้งว่าได้เปิดช่องไว้ 1 ช่องหรือให้คนเดินผ่านได้ คำถาม คือ คนอื่นจะกล้าเดินผ่านคนที่ชุมนุมเข้าไปไหม ซึ่งในข้อเท็จจริงก็ไม่มีใครเข้าไปหรอก ก็จะห้ามตรงนี้

เมื่อตำรวจได้รับแบบฟอร์มแล้ว ก็จะแจ้งกลับไปและถ้าตรงไหนที่ไม่ตรงกับที่กฎหมายกำหนดไว้ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะสั่งให้แก้ไขก่อนให้ตรง ถ้าไม่แก้ไขถึงใช้มาตรการห้ามชุมนุม

ศาลมีหน้าที่สั่งให้สลายการชุมนุม ตำรวจก็จะกระชับวงล้อมไม่ให้ชุมนุมต่อ ห้ามคนภายนอกเข้าไป ให้คนภายในออกมา ตลอดจนการกำหนดบทบาทของหน่วยราชการต่างๆ ในการสนับสนุนเรื่องชุมนุม และการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อาวุธได้ และกระสุนจริงใช้ได้ในกรณีร้ายแรงที่สุด อีกทั้งยังมีการระบุว่าสถานที่ราชการต้องจัดหาสถานที่ชุมนุมให้ผู้ชุมนุมได้

เมื่อมาพิจารณาในมาตรา 3 ของกฎหมายระบุว่า ไม่ใช่บังคับแก่การชุมนุมสาธารณะ ดังต่อไปนี้

(1) การชุมนุมเนื่องในงานพระราชพิธีและงานรัฐพิธี
 (2) การชุมนุมเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมตามประเพณีหรือตามวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น
 (3) การชุมนุมเพื่อจัดแสดงมหรสพ กีฬา ส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมอื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้าปกติของผู้จัดการชุมนุมนั้น

(4) การชุมนุมภายในสถานศึกษา

(5) การชุมนุมหรือการประชุมตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือการประชุมเสวนาทางวิชาการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ

(6) การชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกและการชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

แต่เมื่อถึงวิธีปฏิบัติจริงกลับไม่ใช่เช่นนั้น เช่น เวลาแรงงานไปยื่นหนังสือที่กระทรวงแรงงาน หรือการไปยื่นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้าไป 4-5 คน อาจตีความว่าไปยื่นหนังสือไม่ใช่ชุมนุม เพราะถือว่าแค่ไปคัดค้าน ไปยื่นข้อเรียกร้อง ซึ่งคนละเรื่องกันกับการชุมนุม แต่ในทางปฏิบัติก็พบว่ากลายเป็นเรื่องเดียวกันไป

หรือการใช้สถานที่ที่หอศิลป์ ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับวังสระปทุม แม้ว่าผู้จัดการชุมนุมจะบอกว่าแค่มารวมตัว แสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะอย่างไรก็ถูกตีความว่าชุมนุม เป็นต้น

หรือกรณีการชุมนุมที่พุทธมณฑลเรื่องสังฆราชก็เข้าข่าย

การแสดงทางการเมืองทุกกรณีก็ห้ามชุมนุมเด็ดขาด

ทั้งนี้การตีความแบบนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันเป็นช่วงบ้านเมืองอยู่ในภาวะไม่ปกติ ทำให้การตีความกฎหมายจึงนำไปสู่การจำกัดสิทธิมากกว่าเวลาปกติไปด้วย

แม้ว่าข้อเท็จจริงตามกฎหมายไม่ใช่อย่างนั้นก็ตาม แต่ผู้บังคับใช้กฎหมายก็มักจะมีการตีความเพื่อจำกัดสิทธิเป็นลักษณะการเอาตัวรอดของผู้บังคับใช้กฎหมายมากกว่า

แน่นอนแม้ว่าจะมีข้อยกเว้นตามที่กล่าวมานั้น แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะทำอะไรก็ได้เช่นเดียวกันหรือจะไม่ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น กรณีงานบวช งานแต่ง เมื่อจะมีการปิดถนนหรือใช้พื้นที่ถนน ถือเป็นพื้นที่สาธารณะ อย่างไรก็ตาม ใดก็ตามที่ต้องไปแจ้งตำรวจอยู่ดี เพราะถือว่ามีขบวนบนท้องถนนที่จะปิดถนนระยะเวลาหนึ่งพอสมควร เป็นต้น

เมื่อมาพิจารณาที่กฎหมายแรงงานสัมพันธ์โดยตรงก็จะเห็นว่าอยู่ในข้อยกเว้นมาตรา 3 (5) ที่กฎหมายอนุญาตให้ชุมนุมได้ เพราะเมื่อไม่สามารถประนอมข้อพิพาทได้แล้ว ลูกจ้างก็อาจใช้มาตรการนัดหยุดงาน ก็ไม่ต้องไปแจ้งตำรวจ เพราะถือว่าการนัดหยุดงานและคุ้มครองแรงงานจังหวัดอยู่แล้ว แต่ถ้าการนัดหยุดงานนั้นเลยขอบเขตมากระทบกับเรื่องสาธารณะก็ต้องไปแจ้งตำรวจเช่นกัน

ว่าที่ร้อยตรีกิตติวัฒน์ ยิ้มย่อง

ถ้ามาดูที่ พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ที่พูดเรื่องการเจรจาต่อรอง ก็จะเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับการยื่นข้อเรียกร้องโดยใช้มาตรการที่ขบถด้วยกฎหมาย ซึ่งจะมี 2 กรณี คือ ลูกจ้างยื่นข้อเรียกร้องต่อนายจ้างซึ่งต้องมีผู้ลงมือชื่อไม่น้อยกว่า 15 % กับสหภาพแรงงานยื่นข้อเรียกร้องต่อนายจ้างโดยตรง หรือนายจ้างยื่นข้อเรียกร้องต่อลูกจ้าง

ดังนั้นเมื่อมาพิจารณาที่มาตรา 3 (5) โดยตรง แปลว่า การชุมนุมที่จะได้รับการยกเว้นจึงต้องมีที่มาโดยชอบก่อน และถ้าไม่สามารถเจรจาตกลงได้ ก็ต้องแจ้งพิพาทแรงงานตามที่ตกลงไม่ได้ ซึ่งก็จะมีเพียงการนัดหยุดงาน หรือนายจ้างปิดงานเท่านั้น ถือว่าเป็นการกระทำชั่วคราว แต่ก็ต้องไม่กระทบสิทธิผู้อื่น

หากเป็นการชุมนุมโดยชอบแต่กระทบสิทธิผู้อื่นก็อาจเป็นการชุมนุมโดยไม่ชอบก็ได้เช่นเดียวกัน เช่น การผลัดงานที่ไม่ชอบแล้วไปชุมนุมเรียกร้องที่กระทรวงแรงงาน กรณีนี้อาจไม่ได้รับการคุ้มครอง สำหรับการนัดหยุดงานก็น่าจะเกิดในพื้นที่โรงงาน ซึ่งเป็นพื้นที่เอกชนไม่ใช่พื้นที่สาธารณะอย่างกระทรวงแรงงาน

สำหรับพื้นที่ในกระทรวงแรงงานนั้น มีหลายหน่วยงานโดยมีสำนักปลัดกระทรวงแรงงานเป็นผู้รับผิดชอบ เช่น เวลาไปยื่นหนังสือที่กระทรวงแรงงาน ถ้าไปแค่ 4-5 คน ก็ไม่ต้องขออนุญาต แต่ถ้าไปจำนวน 100-300 คน ย่อมมีขีดขวางทางสาธารณะ อย่างในกระทรวงแรงงาน ก็มีตึก 15 ชั้น ตึกเดียว ที่มีพื้นที่ด้านล่าง มีตึกรงนั้นที่เดียว แต่ก็มีหน่วยงานอื่นที่คนอื่นต้องมาใช้บริการติดต่อเรื่องต่างๆอยู่ด้วยเช่นกัน ดังนั้นถ้าแรงงานจะมาหลายร้อยคนก็ต้องไม่กีดขวางใคร และเมื่อเป็นพื้นที่สาธารณะก็ต้องขออนุญาตเพื่อดำเนินการให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้นเสนอว่าแรงงานน่าจะแค่ทำหนังสือถึงกระทรวงแรงงานให้ทราบเรื่องการละเมิดสิทธิแรงงานที่เกิดขึ้นนี้ก็เพียงพอ เข้าใจว่าต้องแสดง power โดยพาคนมาเป็นร้อยๆ แต่ไม่เกิดประโยชน์อันใด แค่ไปยื่นหนังสือ ผู้ใหญ่ใน

กระทรวงก็อาจสั่งให้เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่มาคุยกับนายจ้างแล้ว คิดว่าการสร้างพลังแบบนี้ คือการสร้างพลังแบบใหม่ และน่าจะได้ผลมากกว่ามาหลายร้อยคนที่กระทรวงแรงงานแบบที่เคยปฏิบัติกันมา

ทางกระทรวงไม่ขัดข้องที่จะมาที่กระทรวง แต่ก็ต้องทำตามระเบียบเพราะพื้นที่กระทรวงดูแลโดยสำนักงาน ปลัดกระทรวงโดยตรงว่าจะอนุญาตหรือไม่อนุญาต และให้แจ้งมาที่กระทรวงแรงงานล่วงหน้า แจ้งที่ สน.ดินแดงด้วย เช่นกัน แต่ก็เห็นแล้วว่าวันนี้กระทรวงแรงงานถูกใช้พื้นที่เต็มทุกพื้นที่ ดังนั้นอย่ามาเลยจะดีกว่า

ผมเคยไปติดต่อที่สนามกีฬาไทยญี่ปุ่น-ดินแดงเพื่อให้แรงงานไปชุมนุมที่นั่นแทน แต่ทางสนามกีฬาก็บอกว่ที่นั่นไม่ใช่พื้นที่ชุมนุม เป็นที่เล่นกีฬา อาจเกิดความเสียหายได้ หรือในพื้นที่รัฐสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน บางทีจะมีสนามหญ้า เช่น ซลบุรี ราชบุรี ขอนแก่น ในอนาคตอาจมีการเสนอให้จัดพื้นที่ตรงนี้ไว้ให้แรงงานชุมนุม จะได้ไม่ต้องเดินทางมาที่กระทรวงแรงงาน

พันตำรวจโทปรีชา เรืองศรี

เวลาที่มีการชุมนุมและมีการเคลื่อนย้ายใกล้ๆ ก็ถือว่าไม่จำเป็นต้องแจ้ง แต่ถ้ามีการเคลื่อนภายในตัวอำเภอ ก็แจ้งเพื่อทราบเท่านั้น การแจ้งชุมนุมแค่แจ้งไม่ใช่เพื่ออนุมัติ และการชุมนุมก็รู้ล่วงหน้าแล้วว่าจะยึดเยื้อก็ไปยื่นขอตามแบบที่กำหนดไว้ ไม่ได้ยุ่งยากอะไร

สำหรับในกรณีที่นายจ้างสั่งปิดงานลูกจ้าง และมีลูกจ้างมายืนรอหน้าโรงงานเพราะมีความประสงค์จะเข้าทำงานแต่นายจ้างไม่ให้เข้าในโรงงาน ถ้าเป็นกรณีแบบนี้ นายจ้างก็จะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยอัตโนมัติอยู่แล้ว และก่อนปิดงานก็ต้องแจ้งสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมาก่อนแล้วด้วย

ดังนั้นถือว่าเมื่อนายจ้างปิดงาน ลูกจ้างมายืนรอจึงไม่ใช่การชุมนุม กรณีแบบนี้ทางโรงงานต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มาอำนวยความสะดวก เพราะลูกจ้างถูกปฏิเสธทำงาน จึงมารวมตัวกัน แล้วเจ้าหน้าที่ก็จะไปหาผู้แทนต่อเองว่าเป็นใคร เพราะที่ลูกจ้างชุมนุมเพราะเป็นคนเสียหายเข้าทำงานไม่ได้

สำหรับการชุมนุมที่เกิดขึ้นในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมถือว่าเป็นพื้นที่เอกชนไม่ใช่พื้นที่สาธารณะ ก็ไม่ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เสนอว่าให้สหภาพแรงงานไปคุยกับนิคมฯเลย ขอพื้นที่ว่างๆ ในการชุมนุม เพื่อตัดปัญหาเรื่องการกีดขวางจราจร

นายจ้างมาประกอบกิจการในประเทศไทยก็เอากำไรกลับไปประเทศตนเอง อะไรที่ลูกจ้างควรได้ก็ต้องได้ แต่ต้องอยู่ในกติกาที่ให้ไว้ ผมเคยไปแล้วบางที่เจอแรงงานไห้ใส่ ผมมา 5-10 คน ไห้ใส่ ดังนั้นแรงงานอย่าตีบคนที่อยู่ตรงกลาง ไปอยู่อีกฝ่ายหนึ่ง ผมขอเลย และเวลาเห็นตำรวจอยู่ในโรงงานเวลาที่มีการชุมนุม คือ กัดวงคนงานหรือมือที่สามที่คุมไม่ได้จะก่อเหตุทำลาย เผา โรงงานมากกว่า เลยต้องเข้าไปควบคุมไว้ก่อน

ร่วมตั้งคำถามเพื่อให้วิทยากรตอบและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

นายความพรนารายณ์ ทวยยะค้าย

การมาฟังวันนี้คาดหวังว่าจะเกิดความกระจ่างในตัวพ.ร.บ.ชุมนุมสาธารณะ เพราะก็ต้องไปบรรยายในหลายที่ให้แรงงานได้รับรู้และเข้าใจเช่นกัน เข้าใจได้ว่ากระบวนการยกร่างกฎหมายมีมายาวนานหลายรัฐบาล แต่มาสำเร็จลุล่วงในยุค คสช. ทำให้เจตนารมณ์จึงเน้นเรื่องในการควบคุมทางการเมืองเป็นหลัก ในร่างแรกจะเห็นว่ามาตรา 3 (5) ไม่มีระบุไว้ เป็นการเหมารวมไปหมด แต่พอมาฉบับนี้มีการระบุยกเว้นชัดเจนในวงเล็บ 5 ซึ่งแน่นอนพ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ก็ควรน่าจะได้รับยกเว้นเช่นเดียวกัน

แต่พอถึงวิธีปฏิบัติจริงกลายเป็นว่า ผู้นำต้องเสียสละ อาจไม่ใช่เรื่องที่ถูกต้องนัก ถ้าเจตนารมณ์ในการออกกฎหมายฉบับนี้ไม่เกี่ยวข้องตั้งแต่ต้น ก็ต้องหาทางแก้ไข เพราะขบวนการแรงงานได้รับผลกระทบมากมาย

เสนอแนะว่าถึงเวลาแล้วที่กระทรวงแรงงานต้องออกแนวปฏิบัติเรื่องการชุมนุมที่เกี่ยวข้องกับพ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ให้ชัดเจน ออกมาเป็นแผนพับก็จะดีมาก หรือทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมายก็ควรส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตีความในเรื่องนี้ เพราะพ.ร.บ.นี้ คือ การลิดรอนสิทธิขั้นพื้นฐานของคนยากคนจนโดยสมบูรณ์ในการเข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม ชาวนาชาวไร่จะมาเรียกร้องสิทธิก็เป็นไปไม่ได้แล้ว

ต่อกรณีเหล่านี้ผมมีประเด็นแลกเปลี่ยน ดังนี้

(1) แน่นนอนในพ.ร.บ.ไม่มีข้อความใดบอกว่าให้แรงงานชุมนุมได้ แม้กระทั่งกรณีการปิดงานหรือนัดหยุดงานเพื่อชุมนุมตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ก็ต้องอยู่ภายใต้พ.ร.บ.ชุมนุมสาธารณะ แรงงานจึงปฏิเสธไม่ได้ ต้องอยู่ภายใต้พ.ร.บ.นี้เช่นกัน ดังนั้นคนงานต้องเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญของพ.ร.บ.นี้ วันนี้จึงไม่มีข้อยกเว้นใดๆ ตราบใดที่จะชุมนุมและขยับมาใช้พื้นที่สาธารณะก็ต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง และแม้ว่าเราจะรังเกียจพ.ร.บ.ฉบับนี้เพียงใด เราก็ต้องอยู่กับกฎหมายนี้ให้ได้

(2) พ.ร.บ.ฉบับนี้ หลักการ คือ การใช้คำสั่งทางปกครอง แต่กลับกลายเป็นว่าผลกระทบการตีความต่างๆ ไปสู่กระบวนการยุติธรรมภาคปกติ เป็นการดึงกระบวนการยุติธรรมมาสู่คำสั่งทางปกครอง จึงถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดปกติพอสมควร

(3) การปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้เกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน แต่กลับไม่มีภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการยกร่างกฎหมาย ทั้งๆที่ต้องนำมาใช้กับภาคประชาชน ทำให้กระบวนการที่ออกมาจึงมีลักษณะพิกลพิการ เน้นความมั่นคง แต่ไม่สนใจเรื่องชีวิต จิตใจ ที่แรงงานต้องเจอ จึงดูผิดฝาผิดตัวมิใช่น้อย

(4) เมื่อมาดูในตัว พ.ร.บ.ก็จะเห็นว่าไม่มีการกำหนดนิยามคำว่า “ชุมนุม” โดยเฉพาะ เช่น ก็คนถึงเรียกว่าการชุมนุม ถ้าไปเปิด Dictionary 2 คน ก็เรียกว่าชุมนุมแล้ว บางฉบับก็บอกว่า 5 คน กฎหมายกฤษฎีกาศึกก็ระบุว่า 5 คน จะมีขอบเขตกำหนดตรงไหนในเรื่องนี้ หรือถ้าจะไม่เข้าข่ายการชุมนุม ก็ต้องเดินไปที่ละ 4 คน เป็นแบบนี้ไป อย่างนี้จะเรียกว่าชุมนุมไหม

(5) ผู้จัดการชุมนุม หมายถึงใคร ขอยกตัวอย่างจริงประกอบ เช่น ประธาน คสรวท. จะไปยื่นหนังสือกับอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่กระทรวงแรงงานในวันพรุ่งนี้ และโพสต์ลงใน facebook แจ้งข่าวสาร ต่อมามีการแชร์จากบุคคลอื่นๆ เชิญชวนต่อๆกันไป จนมีคนมาร่วมชุมนุมจำนวนมากจากการแชร์ออกไปนี้ แบบนี้จะเรียกผู้ที่แชร์ไปว่า เป็นผู้จัดการชุมนุมหรือไม่

(6) ในการชุมนุมของแรงงาน ปฏิเสธไม่ได้ว่าต้องมีการทำอาหาร เช่น การทำส้มตำ ที่มีทั้งครก มีด สาก ในการใช้ประกอบอาหาร ในกฎหมายระบุว่าห้ามนำอาวุธทุกชนิดเข้ามาในที่ชุมนุม กรณีแบบนี้จะถือว่าอุปกรณ์การทำครัวเหล่านี้เป็นอาวุธหรือไม่ เพราะถ้ามีการตีความที่ไม่เอื้อต่อการชุมนุมของแรงงานจะเกิดปัญหาโดยทันที จะมีวิธีการปิดช่องว่างเหล่านี้ได้อย่างไรบ้าง

(7) ที่กระทรวงแรงงานในทุกๆวันอังคารก็จะมีพ่อค้าแม่ค้ามาขายของเต็มพื้นที่ ถ้ายึดหลักพ.ร.บ.ชุมนุมสาธารณะก็จะถือว่ากีดขวางสถานที่สาธารณะเช่นกัน คนอื่นมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้เช่นเดียวกัน ไม่แตกต่างกับที่เวลาแรงงานมาชุมนุม ดังนั้นหลักการปฏิบัติก็ควรต้องให้หลักการเดียวกันกับเวลาแรงงานมาชุมนุม

(8) ถ้าเวลาชุมนุมบนท้องถนน แล้วถนนมี 2-3 เลน ถ้าแรงงานปิดถนน 1 เลน ถือว่ากีดขวางการจราจรและเข้าข่ายการแจ้งตาม พ.ร.บ.ชุมนุมฯ หรือไม่

(9) เสนอแนะว่ากระทรวงแรงงานหรือแรงงานจังหวัดต้องมีการจัดสถานที่เพื่อให้แรงงานสามารถชุมนุมได้อย่างชัดเจน อย่างอ้างเรื่องไม่มีสถานที่ ไม่มีงบประมาณในการจัดการ เพราะเป็นการผลักภาระให้ผู้นำชุมนุมต้องเอาขาข้างหนึ่งแหงนเข้าไปในคุกแล้ว รัฐต้องหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ประชาชนให้ได้เข้าถึงสิทธิมากขึ้น

(10) トラบใดที่กระทรวงแรงงานยังไม่จัดทำแนวปฏิบัติออกมา สิ่งที่แรงงานจะต้องเตรียมไว้ก่อนที่จะจัดชุมนุม ได้แก่ (10.1) เตรียมลาหยุดงานในวันทำงานอย่างน้อยควรมากกว่า 3 วัน เพราะตามกฎหมายแล้วถ้าคนงานขาดงานติดต่อกัน 3 วัน สามารถถูกให้ออกจากงานถูกเลิกจ้างได้ ถ้าเกิดมีการชุมนุมยืดเยื้อหรือผู้นำแรงงานมีเหตุให้ต้องถูกดำเนินคดี (10.2) การเตรียมเครื่องสแกนบัตรระบุเบ็ด อารุธต่างๆ เพราะคงไม่สามารถควบคุมได้ว่าใครจะนำหรือไม่นำอาวุธเข้ามาในที่ชุมนุม (10.3) การเตรียมเงินประกันตัวให้พร้อมยามเกิดกรณีคดีความต่างๆ

นายวิสุทธิ เรืองฤทธิ์

เมื่อมาดูที่หมวด 7 ใน พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 เรื่องสหภาพแรงงาน ในมาตรา 90 จะระบุเรื่อง “การจัดประชุมใหญ่ของสหภาพแรงงาน” และในมาตรา 99 ได้ระบุไว้ว่า “เมื่อสหภาพแรงงานปฏิบัติการดังต่อไปนี้ เพื่อประโยชน์ของสมาชิกอันมิใช่เป็นกิจการเกี่ยวกับการเมือง ให้ลูกจ้าง สหภาพแรงงาน กรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของสหภาพแรงงาน ได้รับการยกเว้นไม่ต้องถูกกล่าวหาหรือฟ้องร้องทางอาญา หรือทางแพ่ง

(1) เข้าร่วมเจรจาทำความตกลงกับนายจ้าง สมาคมนายจ้าง ลูกจ้างสหภาพแรงงานอื่น สหพันธ์นายจ้างหรือสหพันธ์แรงงาน เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ที่สมาชิกสมควรได้รับ

(2) นัดหยุดงานหรือช่วยเหลือ ชักชวนหรือสนับสนุนให้สมาชิกนัดหยุดงาน

(3) ชี้แจงหรือโฆษณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาทแรงงาน

(4) จัดให้มีการชุมนุมหรือเข้าร่วมโดยสงบในการนัดหยุดงาน....”

การกระทำของสหภาพแรงงานที่เป็นไปตามมาตรา 90 และมาตรา 99 ตามที่กล่าวมานี้ จะได้รับการยกเว้นตาม พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 หรือไม่อย่างไร และเข้าข่ายตามมาตรา 3 (5) ด้วยหรือไม่

เพราะที่มีตัวอย่างจริงเกิดในพื้นที่อ้อมน้อย-อ้อมใหญ่ จ.สมุทรสาคร กรณีที่สหภาพแรงงานอยู่ในระหว่างการเจรจาต่อรองกับนายจ้าง และต้องแจ้งผลให้ลูกจ้างที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานทราบเป็นระยะ เช่น ช่วงเย็นหลังคนงานเลิกงาน แน่นอนมีเวลาแจ้งไม่ถึง 24 ชั่วโมง ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และก็ต้องใช้พื้นที่พอสมควร อาจเป็นถนนหน้าโรงงาน หรือโรงเรียน หรือวัด ซึ่งแนวปฏิบัติที่ผ่านมาก็ดำเนินการไปโดยปกติ และพอสหภาพแรงงานชี้แจงเสร็จก็แยกย้ายกันไป เหล่านี้ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือไม่ และพอถึงเวลาจริงก็พบว่า ตำรวจก็บอกว่าทั้งแจ้งและไม่แจ้ง บางคนก็บายเบี่ยงไปมา ไม่ให้ความร่วมมือ มีการให้ข้อมูลไม่ตรงกัน ไม่แตกต่างจากเวลาประสานไปที่สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดก็ให้ข้อมูลที่แตกต่างกันเช่นกัน¹

เสนอว่ากระทรวงแรงงานต้องออกแนวปฏิบัติให้แต่ละจังหวัดมีหลักการที่ชัดเจนในการดำเนินการเรื่องนี้ ไม่ใช่ปล่อยให้แรงงานต้องพิจารณาหรือวินิจฉัยเองว่าควรต้องทำอย่างไร

นายลาเร่ อยู่เป็นสุข

กฎหมายฉบับนี้สามารถมองได้หลายมิติทั้งดีและไม่ดี

อย่างไรก็ตามถ้ามาพิจารณาในมาตรา 9 ของ พ.ร.บ. ก็ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า

¹ กรณีเรื่องการแจ้ง-ไม่แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเมื่อแจ้งแล้วตำรวจบางคนไม่ทราบแนวปฏิบัติว่าควรทำอย่างไร ยิ่งส่งผลต่อความไม่ชัดเจนของสหภาพแรงงานในการดำเนินการมากขึ้น ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมหลายคนได้กล่าวถึงประเด็นนี้อย่างหลากหลายและยกตัวอย่างจริงประกอบ เช่น กรณีของนายไพฑูริย์ บางหลง , นายเสมา สืบตระกูล , นางสาวเรืองรุ่ง วิเชียรพงษ์ , นายเฉลย สุขหิรันต์ ที่ร่วมแลกเปลี่ยนในเวที เป็นต้น

“หน่วยงานของรัฐอาจจัดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะก็ได้การจัดให้มีสถานที่เพื่อการชุมนุมสาธารณะตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อเสรีภาพของประชาชนที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะในที่สาธารณะอื่น

มิให้นำความในหมวด 2 การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ มาใช้บังคับแก่การชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นภายในสถานที่ตามวรรคหนึ่ง”

ดังนั้นเสนอแนะว่ากระทรวงแรงงานต้องนำมาตรา 9 นี้ มาใช้อย่างจริงจัง

ทั้งนี้อาจเริ่มจากในพื้นที่สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในจังหวัดที่มีนิคมอุตสาหกรรมที่มีข้อพิพาทบ่อยครั้งและมีการจัดการชุมนุมบ่อยครั้งในช่วงที่ผ่านมา ที่ควรต้องจัดสถานที่ชุมนุมยามเกิดข้อพิพาทแรงงานให้ชัดเจน เพื่อให้แรงงานสามารถไปใช้สถานที่ดังกล่าวนั้นได้และไม่ผิด พ.ร.บ.ชุมนุมสาธารณะ 2558 แต่อย่างใด

นายไพฑูรย์ บางหลง

มีกรณีตัวอย่างว่าสภาพแรงงานได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายแล้ว มีการแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้แล้ว แต่พอมีการชุมนุมเกิดขึ้นจริง กลับมีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐจากส่วนอื่น เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด กลับมาแจ้งให้คนงานเลิกชุมนุม ให้ออกถนนที่ต่างๆที่กันแดดกันฝน ในกรณีแบบนี้คนงานจะต้องปฏิบัติตามวิธีถึงจะถูกต้องและสามารถชุมนุมได้ตามที่แจ้งไว้ล่วงหน้าแล้ว

ภายหลังจากที่ประชุมได้ตั้งคำถามและร่วมแลกเปลี่ยนอย่างหลากหลาย รวมทั้งจากผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่น ๆ ที่ร่วมแสดงความคิดเห็นแต่ไม่ได้นำมาบันทึกไว้ในเอกสารฉบับนี้ เนื่องจากเป็นประเด็นที่คล้ายคลึงกันและขยายความเพิ่มเติมจากประสบการณ์จริงของแต่ละคน ทางวิทยากรได้ตอบคำถามแต่ละประเด็นที่ถูกล่ามถาม

สามารถสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

(1) ไม่มีกฎหมายฉบับใดที่จะเขียนขึ้นมาแล้วสมบูรณ์ ทุกฉบับต่างมีช่องว่างอย่างแน่นอน ประชานยกร่างกฎหมายฉบับนี้ คือ นายวิชณุ เครืองาม ดังนั้นการตีความจะเป็นอย่างไร มองว่าถ้าเป็นเวลาช่วงบ้านเมืองอยู่ในภาวะปกติ โอกาสที่การตีความจะเอื้อกับแรงงาน ซึ่งเป็นไปตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ก็จะมีมากกว่าในภาวะบ้านเมืองแบบนี้ ที่มองว่าการชุมนุมเป็นเรื่องการก่อความรำคาญและทำให้สังคมได้รับผลกระทบมาก จึงถูกมองในแง่ของการเข้าข่ายตาม พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 เป็นตัวตั้งในการตัดสินใจมากกว่า เช่น ไปปิดถนน ให้คนอื่นสัญจรไม่ได้ ไม่กล้าสัญจร

(2) การที่ไม่ระบุว่าชุมนุมต้องเป็นการรวมตัวของคนจำนวนกี่คนขึ้นไปนั้น เห็นว่าเป็นการเข้มงวดและจำกัดสิทธิประชาชนมากเกินไป

(3) กรณีการให้ศาลยุติธรรมเข้ามาวินิจฉัยการชุมนุมนั้น เป็นเพราะศาลปกครองไม่ได้ตั้งอยู่ทั่วประเทศ จึงกลายเป็นข้อจำกัดในการพิจารณาและทำให้ต้องไปใช้กลไกของศาลยุติธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องแทน

(4) กรณีเรื่องผู้จัดการชุมนุมนั้น เห็นด้วยว่าคนที่แชร์หรือโพสต์ข้อความเชิญชวนให้ชุมนุมนั้น ก็จะต้องเข้าข่ายเป็นผู้จัดการชุมนุมคนหนึ่งด้วยเช่นเดียวกัน เป็นข้อที่ควรต้องคำนึงถึงเพราะตอนที่ยกร่างไม่ได้มีการพิจารณาหรือไตร่ตรองเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านระบบเทคโนโลยี

(5) ทางตัวแทนจากกระทรวงแรงงานเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าเพราะยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน จึงส่งผลต่อความคล่องตัวในการดำเนินการที่คาบเกี่ยวกับการชุมนุมตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 หลายประการ โดยเฉพาะระยะเวลาการชุมนุมที่มีความยากมากที่จะแจ้งก่อน 24 ชั่วโมง ทั้งนี้รับปากว่าจะนำประเด็นที่เป็นช่องว่างและไม่มี

ข้อสรุปที่ชัดเจนว่าควรจะดำเนินการอย่างไร กลับไปหารือกับกระทรวงแรงงานต่อไป รวมทั้งการหารือกับสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในแต่ละจังหวัดถึงกรณีการชุมนุมของแรงงานตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518

(6) การดำเนินการในตอนนี้เมื่อยังไม่ชัดเจนและไม่มีแนวปฏิบัติ ตัวแทนจากกระทรวงแรงงานเสนอแนะว่าให้แจ้งสถานีตำรวจในพื้นที่ตามขั้นตอนจะเป็นทางที่เหมาะสมและเพื่อเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งกันและกัน เป็นการแจ้งเพื่อทราบ ไม่ใช่เพื่ออนุมัติหรือต้องอนุญาตว่าทำได้ไม่ได้แต่อย่างใด

(7) สำหรับการชุมนุมในพื้นที่เอกชนทุกกรณีถือว่าไม่ใช่สถานที่สาธารณะ จึงไม่เข้าเงื่อนไขกฎหมายการชุมนุมสาธารณะจึงไม่ต้องแจ้งตำรวจ นอกจากนี้ว่าจะเลยออกมาใช้พื้นที่สาธารณะ นั่นก็เป็นอีกกรณีที่ต้องแจ้ง ถ้าตำรวจไม่เข้าใจในกรณีนี้ก็ต้องอธิบายให้เข้าใจ เพราะตำรวจจำนวนมากก็ยังไม่เข้าใจกับกฎหมายนี้และยังไม่เข้าใจแนวปฏิบัติเช่นเดียวกัน เป็นข้อสัญญาของเอกชนกับเอกชน รัฐไม่สามารถแทรกแซงได้

(3) สรุปการเสวนา

นายชาติ ลอยสูง รองประธานคณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย (คสรท.) ทำหน้าที่สรุปการเสวนา ดังนี้

วันนี้ก็เห็นชัดเจนแล้วว่ากระทรวงแรงงานไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เสนอแนะว่าให้กระทรวงแรงงานตั้งคณะทำงานขึ้นมาอย่างเร่งด่วน เพื่อแสวงหาความร่วมมือกับแรงงานและหาทางออกที่เหมาะสม เป็นธรรมกับทุกฝ่ายร่วมกัน เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

อย่างไรก็ตามระหว่างที่มีการจัดทำแนวปฏิบัติดังกล่าวนี้ ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร เสนอแนะว่าให้คณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทยหรือขบวนการแรงงานมีเวทีในการหารือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อสร้างพื้นที่ตัวอย่างในบางพื้นที่ เช่น พื้นที่ที่มีแรงงานทำงานหนาแน่นในย่านอุตสาหกรรมบางพื้นที่ และเกิดข้อพิพาทแรงงานอันจะนำไปสู่การชุมนุมได้ง่ายว่าจะสร้างความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายที่คาบเกี่ยวกันระหว่าง พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558 กับการใช้สิทธิของแรงงานตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 ว่าจะมีแนวทางการประสานความร่วมมืออย่างไร ที่สร้างความสมดุลและเป็นธรรมและไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้

สรุปประชุมโดย : นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์